

Pietisten.

Namnet Pietist kommer af ett latinskt ord, Pietas, gudaktighet.

N:o 9.

September 1861.

20 Årg.

Epistelen till de Romare.

Cap. 5: 15—17.

15. Men det hafwer sig icke så med gäfwan, som med synden; ty om genom ens (människas) synd äro många böde, så är mycket mer Guds nåd och gäfwa många rikligen vederfaren genom Jesum Christum, som den ena människan war i nåden.

Uti denna och de två följande versarne säger oss Apostelen, att det är icke dermed nog, att wi skola hafwa rättfärdighet och ewigt lif lika säkert genom ens lydnad, som wi haft synden och döden till arf ifrån Adam; utan det är t. o. med mycket wisfare, och wi skola äfwen hafwa mycket mer af nåd, rättfärdighet och salighet genom Christum, än wi haft synd och död genom Adam; så att nöden och hjälpen skola icke stå och wäga lika emot hwarandra, utan att det goda, wi ärft af Christus, är mycket större och mer gällande, än det onda, wi ärft af Adam. Detta är en mäktig tröst. Då en arm syndare intet annat ser och känner, än det grusligaste förderf i hela sitt wäsende, än idel synd och ondskas i hjerta, tankar, begär, ord och gerningar, och derföre försträcks och menar, att Gud måste wara vred på honom, då säger här Apostelen: försträcks icke! du har ännu mycket mer rättfärdighet och nåd genom den ena människan, Jesum Christum, än du har synd och elände af Adam. Det är samt, ditt förderf är stort, din ondskas är swår, du känner ogudaktighet, hårdhet, falskhet, olydnad m. m.; men allt detta, som utgör arfwet af Adam, kan dock omöjligt uppväga den stora "gäfwan," Christi, Guds Sons, rättfärdighet. Och så djup är icke vår förnedring genom Adam och så mäktig är icke döden, att ej den ära, det lif och det oförgångliga wäsende, som Jesus frambragt, rikligen ersätter allsammans. Sådant är innehållet af den text, wi nu skola betrakta. Låt oss se huru orden lyda:

Ordagrant efter gr.-texten lyder v. 15 sålunda: Men icke så nådegåfwan, som öfwerträdelsen; ty om genom den enes öfwerträdelse de många äro döde, mycket mer hafwer Guds nåd och gåfwa, uti den ena menniskans Jesu Christi nåd, till de många öfwerflödat.

"Men" säger Apostelen, och har dermed afseende på hwad han nyss förut (v. 14) hade sagt, att "Adam är Gans liknelse, som tillkommande war." Och hwaranti likheten mellan Adam och Kristus bestod, det hafwe wi förut sett, och det blir ytterligare med bestämda ord uttaladt i v. 18 o. 19. "Men," tillägger nu Apostelen, wid denna likhet är också en olikhet att märka — det hafwer sig icke så med nådegåfwan (den genom Kristus öfverflödande nådskatten), som med öfwerträdelsen (Adams fall och dess följder); det är en stor skillnad emellan deßas gällande kraft, såsom det war en stor skillnad emellan de två personerna, Adam och Kristus. Ty om genom den enes öfwerträdelse de många äro döde, neml. alla menniskor (v. 12, 14), hvilka här kallas "de många," till motsats emot denne "ene" som war orsak till allas död; så har mycket mer Guds nåd och gåfwa, i den ena menniskans Jesu Christi nåd, till de många öfwerflödat.

Måcket mer. Ett öfvermåttan trösteligt ord. Äfwen då wi tro icke blott hwad wi känna, neml. förderfvet, synden och döden af Adam, utan också hwad wi icke känna och se hos oss, neml. nådegåfwan genom Christum, så swäfwa wi dock ofta i ovisshet om hwad som slutligen skall gälla mera. Genom hjertats öm och det kunnbara förderfvet tycka wi väl oftare, att detta förderf skall gälla mera till att göra oss för Gud wederskyggliga, än Christi förtjenst galler till att göra oss rättfärdige och täcke för Guds bögon; ty denna rättfärdighet se och känna wi aldrig hos oss, emedan den är endast uti den enes, Christi, lydnad (v. 19). Då är det ett tröstligt ord, det Apostelen här så ofta upprepar: "måcket mer." Har Adams synd medfört så mycket elände, som här innefattas i det enda ordet döden; mycket mer skall nåden och gåfwan genom Kristus öfwerflöda och gälla till vår rättfärdighet och salighet. Orden "måcket mer" handla dock här icke egentligen om storheten af Guds nåd och gåfwa, utan de uttrycka wissheten om desamma; ty wi se att på alla ställen, der samma ord här förekomma (v. 9, 10, 17, jemf. Cap. 11: 24), de brukas i den meningen, att uttrycka en öfvervägande wisshet. Att nåden och gåfwan genom Kristus är mycket större, än den förlust, wi lidit genom Adam, har Apostelen dock här uttryckt med ordet "öfwerflödat," (det som i gamla öfversättningen heter: "rikeliga wedersfaren.") — "Måcket mer" antyder således, att så wissa wi också äro om förderfvet genom Adam, hwaraf wi alla stunder och på alla stador hafwa en så kunnbar och sorglig erfarenhet, så äro wi dock mycket mer wissa derom, att nåden och gåfwan genom Christum skall för Gud gälla mer till vår salighet, än för-

derhövet till vår fördomelse. Ty af allt hwad jag hos mig sjelf ser och känner, kan jag dock aldrig vara så wiss om huru Gud nådar jaken, huru Gud dömer om det jag ser och känner, — derom kan jag aldrig vara så wiss, som om det Han sjelf har sagt. Guds ord gifwer en mycket större wisshet, än all vår menstliga förnimmelse. Dessutom kan intet menniskoförstånd fatta wärdet, höjden och storheten af hwad en Gudomsperson frambragt. Nu är nåden och gåfwan icke en blott menniskas werk, utan Hans, hwilken skapat himmel och jord och, såsom Propheten säger, "griper jorden med tre fingers mått;" och hwilken derjemte hafwer ett sådant hjerta, att Han allrahelt gör stor nåd, såsom Han i hela försonings-werket wäl bewisat. Wisserligen må man då sluta dertill huru den ena menniskans, Jesu Christi, werk till vår frälsning måste öfwerwinna den ena swaga menniskans, Adams, werk till döden. Men Apostelen har dock icke, såsom någre tolkare ment, här blott gifwit oss anledning att sluta dertill, huru mycket mer nådegåfwan måste gälla, än öfwerträdelsen, utan orden innehålla en bestämd förklaring, att nåden och gåfwan genom Christum väger mycket mera, än förderfwet genom Adam. Och lofwadt ware då Herrans namn!

Guds nåd och gåfwa. Dessa äro tydligt åtskilda. Nåden är Guds hjertas huldhet, Guds försonade och nådiga sinne emot menniskorna. Gåfwan åter är, såsom v. 16 o. 17 tydligen wisa, "rättfärdighetens gåfwa," eller att Gud gifwit oss Christi lydnad till vår rättfärdighet. Af hela sammanhanget och hufvudfrågan i detta Cap. är lätt att inse, att med "gåfwan" här icke menas någon enskild Andans gåfwa, utan sjelfwa den frälsande gåfwan, Christi rättfärdighet, hwilken här öfwerallt framhålls och sättes emot förderfwet af Adam och hwilken rättfärdighet medförer, såsom ofskiljaktig följd, det ewiga lifwet; likasom med Adams synd följde döden.

Uti den ena menniskans, Jesu Christi, nåd. Med detta tillägg: "uti nåden af den ena menniskan, Jesus Kristus," wille Apostelen erinra, hwad sammanhanget fordrade, att wi hafwa Guds wänskap och rättfärdighetens gåfwa endast uti och genom den ena menniskans Jesu Christi nåd, d. ä. genom det, som Kristus i sin kärlek gjort för oss; likasom wreden och döden hade kommit öfwer oss genom det, som den första menniskan, Adam, i sitt fall gjorde. Dertill kallar han här Kristus för "den ena menniskan," på det hufvudtanken i texten skulle desto bättre framstå, neml. att wi hafwa allt genom en — synden och döden genom en; nåden och gåfwan genom en. — Dessutom måste Kristus i sitt medlare-embete alltid betraktas såsom menniska (1 Tim. 2: 5), emedan Han just dertill wardt menniska, att Han skulle gifwa sitt kött, sitt blod och lif till en försoning, och "genom döden nedlägga honom, som döden i wäld hade" (Ebr. 2: 14, 15; 10: 5, 20; Matth. 26: 28; Joh. 6: 51).

Till de många öfverflödat. Då uttrycket "de många" nödvändigt måste här hafva samma betydelse, som det har i första delen af versen, och beteckna alla menniskor: så följer, att nådens och gånans öfverflödande här syftar på den allmänna nåden, af Christus förvärfvad åt alla menniskor, och icke på den tillämpade, den genom tron anammade nåden.*) Lti v. 18, har ock Apostelen uttryckligt det ordet "alla," både om fördömmelsen af Adam och om nådegåfvan genom Christum. Men såsom förut är sagdt, brukar han här ordet "många" i motsats till "den ene," som förvärfvat nåden; "och hvem vill noka, att alla menniskor kunna kallas många?" (Stärke) Olikheten mellan gån och synden ligger således icke i personerna, öfver hvilka de båda sträcka sig, utan i storheten af det förlorade och det återställda goda. Därföre är ock skilnaden här uttryckt med ordet "öfverflödat." För vårt gamla uttryck "rikliga vederfare" står här, såsom redan är sagdt: öfverflödat. Ett trösterikt och talande uttryck. Nådegåfvan genom Kristus har öfverflödat, såsom när ett mått såd är så påfyllt, att det rinner öfver på alla sidor. Måttet är icke allenast fullt, utan öfverflödande. Detta betecknar, att Kristus har icke allenast godtgjort och återställt hvad genom Adam war förloradt, utan ock medfört en mycket större nåd, ära och salighet, än vi skulle haft genom att sjelfwa wara syndfrie. Han har icke allenast fullgjort lagen och förvärfvat oss en rättfärdighet, som motsvarar Adams i oskyldighets tillstånd, d. ä. en ren menniska; utan, såsom Apostelen säger i 2 Cor. 5: 21, förvärfvat oss sjelfwa "Guds rättfärdighet." Nu måste sjelfwa Guds rättfärdighet wara oändligen mycket större och herrligare, än en ren menniska. Dessutom måste den ära och herrlighet, vi hafva deraf, att Gud gifwit sig in i vår fläkt, att Guds Son blifwit menniska och vår broder, wara så öfvermåtteligen mycket större, än allt hvad vi genom Adams fall förlorat, att ingen menniskotänke förmår fatta den äran och herrligheten. Sådant insåg den torkofadren, som i sin andliga fröjd häröfver utropade, hvad som i affcende på syndafallet annars ljöde nog stötande: "O, du lyckliga skuld, som medfört en sådan godtgörelse!" Om en konung pålägger en misgärningsskatt en plikt af ett tusende riksdaler, så är denne nu skyldig att betala denna summa; men om konungen wille bewisa den arma brottslungen en stor nåd, så kunde han icke blott efterstänka dessa tusende, utan ock ännu dertill gifwa honom tio tusende. Vi wore wiserligen nådegåfwan mycket större, än skulden och straffen war. Så är den "nådegåfwa" (charisma), som Kristus oss förvärfvat, oändligt mycket större än förlusten genom Adam.

*) Här står ock samma ord "till," som i Cap. 3: 22, der Apostelen så påtagligt skiljer mellan "till" och "öfver," sågande, att Guds rättfärdighet "kommer till alla" (i Evangelium erbjuden) "öfver alla dem som tro" (af Anden tillämpad).

äro genom Christum återställda till en sådan nåd och ära, att wi skola för Gud wara högre än alla skapade warelser, äfwen högre än änglarne, så höge och herrlige och desse äro; hwilket Apostelen och anmärker, då han säger: "Han tager ingenslades på sig änglarne, utan Abrahams säd tager Han på sig" (Ebr. 2: 16). Och i samma Cap. v. 11, säger Apostelen: "Efter den som helgar, och de som helgade warda, äro alle af en; derföre skämmes Han och icke kalla dem bröder." O, nåd öfwer all nåd, att de fallna menniskorna skulle genom Christus återställas icke blott till sin ursprungliga ära, utan och till en ännu större! Sådant ligger i ordet "öfwerflödat."

Apostelen prisar således här den allmänna nåd, som är i Christo uppenbarad och tillbjuden hela skaran af förlorade syndare. Han beprisar och upphöjer denna nåds herrliga makt, som sträcker sig till syndens och dödens djupaste afgrund, och dess outömliga fullhet, af hwilken hwar och en nu kan dricka och i ewighet stilla sin törst efter rättfärdighet och lif. Ja, hans öga skådar utan twiswel ända fram till den återlösta mensklighetens fulländning, ända fram till himmelens fröjdesal, som skall i ewighet röra sig af ett oändligt hallelujah af alla återlösta själar, hwilka till den öfwerflödande nådens pris skola sjunga ännu mer saligt, än Guds lof sjöngs i tidens begynnelse af Guds barn och af morgonstjernorna (Job. 38: 7). — Men jemte denna allmänna åtskilnad emellan arfwet af Adam och arfwet af Kristus, neml. att det sednare är öfwerflödeligen större, går Apostelen nu att framställa en wiß sida af denna olikhet, då han säger:

16. Och är icke gåsman allenast öfwer en synd, såsom faderfwet är kommet af den ena syndarens ena synd; ty domen är kommen af en synd till fördömmelse, men gåsman af många synder till rättfärdighet.

Förre hälften af denna vers är i en mera fri omskrifning af Luther öfversatt på ofwansläende sätt. Bokstafligen lyder den sålunda: Och icke såsom genom den ene, som hade syndat, (är) gåsman; ty domen etc. eller begripligare: "Och icke såsom (det som wardt) genom den ene som hade syndat är gåsman." Men att meningen af detta starkt förkortade uttrycks-sätt är just den som Luther återgaf, det finner man af Apostelens tillägg i versens sednare hälft, der orden i gr.-texten påtagligen innebära hvad här står: "ty domen är kommen af en synd till fördömmelse; men gåsman af många synder" etc. Ordagrammet lyder det sålunda: "ty domen war för den ena (öfwerträdelsen) till fördömmelse; men gåsman för de många öfwerträdelserna till rättfärdighet." Af detta tillägg märke wi hwarad hufwudsaken är, som Apostelen i denna vers will framhålla, neml. då han här ställer mot hwarandra en synd och många synder — en synd såsom föremål för domen till fördömmelse; många synder såsom föremål för gåsman till rättfärdighet. Vi märke neml., att Apo-

stelen vill äfwen på detta sätt wisa hurn gäfwan "öfwerflödat," eller öfwerträffar Adams synd i kraft, neml. så, att den icke blott är i sig sjelf större och herrligare, än en jenn ersättning för det förlorade (v. 15), utan att den ock i anseende till föremålet för sin frälsande kraft är wida större, i det den sträcker sig till "de många synder," som i werlden äro, och icke blott till "den ena" synden, som war föremål för domen till förbömmelse. Det är detta ojeuuna förhållande, Apostelen här framhåller.

Domen af den ena, gäfwan af de många öfwerträdelserna. En enda öfwerträdelse af Adam, war den orsak och källa,*) ur hwilken domen till förbömmelse härflöt; men så betraktar ock Apostelen här "de många" synderna såsom orsak eller anledning till en desto större bewisning af nåden, då Gud en gång hade i sitt ewiga kärleks-råd beslutat, att wi skulle fräslas. Om ett barn satt sig i stora skulder, så blifwa dessa för en huf fader anledning till en större bewisning af den faderliga kärleken, när han betalar den stora skulden — gäfwan blifwer då större, än om det warit en mindre skuld att betala. Så bewisa de många syndernas afplanande en större nåd, än om synderna warit få och ringa. Detta war således ett nytt sätt att wisa, att "det hafwer sig icke så med gäfwan som med synden" (v. 15), utan att gäfwan genom Christus war oändligt mycket större och mäktigare, än synden och förbömmelsen af Adam.

Men här hafwa wi ock den mest uttryckliga förklaring, att Adams synd war allas vår synd, då Apostelen säger, att domen är kommen af denna ena synd till förbömmelse. "Förbömmelsen" innefattar här allt hwad Apostelen förut innefattat i ordet döden (v. 12, 14). Wi äro alle "wredens barn af naturen" (Eph. 2: 3). Då detta war följdén af en synd, neml. Adams, så måste wi alla hafwa del i denna; ty den rättfärdige Domaren kunde icke fördoma någon oskyldig. Att säga, det straffet för Adams synd kunde drabba någon som icke hade del deri, wär att anklaga den rättfärdige Guden för orättwisa. Kan Gud tillräkna en menniska något, som icke är verkligén hennes? Om Adams synd icke är vår, lika sannt som den war Adams, kunde Gud då tillräkna oss den? Måne Gud handlar med menniskorna såsom med syndare, om de icke verkligén äro det? Om Gud behandlar menniskorna såsom syndare, på grund af Adams synd, då säger det sig sjelft, att de på denna grund äro syndare. Den rättfärdige Guden kunde icke handla med menniskor såsom

*) Propositionen ek, ex, antyder källa, orsak, anledning. När somliga här sätta: "domen af en synd," "gäfwan af många synder," och andre: "domen för en synd, gäfwan för många synder," är meningen dock densamma, neml. alltid den som gr. textens ord innebär; således att synden war anledning både till domen och till gäfwan: "en" synd till domen, "de många" synderna till gäfwan.

med syndare på någon grund, som icke gjorde dem till verkliga syndare. Men då wi säga att Adams synd är lika wißt war, som hans, innebär det icke att den är hans och war i samma mening. Den är hans personligen; men war, emedan wi woro i honom, och emedan han, såsom släktets hufvud, enligt det första förbundet, stod profwet för hela sitt släkte. Om och wi icke förstå detta, det gör intet åt saken — wi förstå icke Gud, den ewige, obegriplige — wi se det dock i Guds ord och i följderna af Adams synd, hwilka öfvergått på oss alla. Desutom är det med denna stora hemlighet, neml. Guds tillräknuande, så wäl af Adams synd som af Christi rättfärdighet — det är med denna Gudomliga lära war salighet står eller faller. Är icke Adams synd war, så är icke heller Christi rättfärdighet war. Men såsom Adams synd war war blott derföre, att wi woro i honom, och han stod profwet för hela sitt släkte; så är och Christi rättfärdighet war på alldeles enahanda grunder. Och såsom Gud icke kunnat tillräkna oss Adams synd, om wi icke haft del i densamma, så kan Han ej heller tillräkna oss Christi rättfärdighet, om den ej verkligen är war. Men Christus har verkligen stått profwet för oss, gjort och lidit, hwad lagen krafde, för oss, icke för sig, utan för oss, så att Hans rättfärdighet är verkligt war. Sådant lärer oss denna text.

Men gåsman för de många öfwerträdelserna till rättfärdighet. Den som emottager nådegåsman, blifwer icke blott fri från all skuld och dom af Adams synd, utan också af alla sina egna "många öfwerträdelser," och detta till den kraft och werkan, att han blifwer rentaf rättfärdig, såsom Apostelen här säger: Till rättfärdighet. Nådegåsman innebär icke blott syndaförlåtelse, utan och en fullkomlig rättfärdighet, så att människan af Gud dömes för verkligt "rättfärdig," d. ä. en sådan som aldrig syndat, utan fullgjort hela lagen. Och att Gud verkligt så rättfärdiggör den troende, det bewisar Han dermed, att Han gifwer honom ewinnerligt lif; likasom Han med döden bewisade, att wi alla woro syndare (v. 12, 14). Med en verkligt tillräknad rättfärdighet måste owillkorligt följa frihet från syndens ewiga lön, som war döden, och besittning af all den salighet, som är rättfärdighetens lön. Derom talar nu Apostelen med de herrligaste ord i den vers som följer.

17. Ty om döden hafwer för ens synds skull wäldig varit genom en; mycket mer skola de, som undsa nådens och gåsmans fullhet till rättfärdighet, wara wäldige i lifwet genom en, Jesum Christum.

Döden, wäldig genom en. Redan under v. 12 o. 14 betraktade wi huru döden, blott för ens synd, har med kungligt stråfwälde herrskat öfwer alla människor, öfwer unga och gamla, onda och goda, konungar och lejsare, propheter och helige; alla hafwa de böjt sig för dödens spira, till tecken att de alle haft

del i Adams synd. Nu anmärke vi blott, med hvilken omsorg Apostelen erinrar, att hela detta dödens wälde öfwer alla människor kommit endast genom en, då han icke låter det wara något att han sagt: "för ens synds skull," utan tillägger ännu i samma sats: "genom en." Detta upprepar han, på det ingen skulle undgå att märka den samlingen, som är så vigtig för sjelfwa hufvudsaken i denna text, neml., att både döden och lifwet kommit genom en. Ty den stora hufvudfrågan är just denna: om vi skola dömas blott efter hvad vi sjelfwa gjort, eller efter hvad en annan gjort. Eagen säger: "hwar och en," eller att hwar för sig skall förwärfwa lif eller dö; men Evangelium säger: "genom en" — genom en är döden kommen öfwer alla, redan förrän de genom några egna werksynder hade förskyllt döden; på samma sätt skall rättfärdigheten och lifwet komma genom en öfwer alla dem, som utöfva Christi säd, utan att de med egna förtjenster förwärfwat lifwet. Detta är ju hela Skriftens summa.

Mycket mer skola de, som undfå nådens och gäfwans fullhet till rättfärdighet, wara wäldiga i lifwet genom en, Jesum Christum. — "Mycket mer." Apostelen säger: då en swag människas ena synd bragte döden öfwer alla människor, skall mycket mer den wida större och öfwerflödande gäfwan genom den andra människan, Jesum Christum, bringa lif och salighet öfwer alla dem, som undfå gäfwan. Att alla äro döden underkastade, det är så wißt och säkert, att icke ens någon otrogen twiflar derpå. Men detta dödens wälde öfwer alla människor är kommet genom en. Då säger Apostelen, att det skall wara så mycket mer wißt och säkert, att alla troende skola ewinnerligen lefwa, som nåden och gäfwan genom den andra människan är "öfwerflödande," d. ä. wida större än arfwet af Adam.

De som undfå. Här förklarar nu Apostelen uttröskligt hwilka de äro, som skola åtnjuta allt detta goda, som Christus oss förwärfwat. Han säger: "de som undfå," eller "emottaga" — ordagrant: "de mottagande" — "de som emottaga nådens och rättfärdighetens gäfwas öfwerflöd" (gr.-texten). Om då någon frågar; Jag har nu hört om en stor och herrlig gäfwa, men huru skall jag weta, att den också hörer mig till? Wäl är Christus försoningen för hela werldens synder (1 Joh. 2: 2), men icke warda ändå alla människor saliga; säg mig hwilka de äro, som

*) Ordet *lambanein* har wäl äfwen en neutro-passiv betydelse, erhålla, få, men dess första och egentliga betydelse är: fatta uti, emottaga, anamma. Denna betydelse är också den, som här rättigast passas för sammanhanget. Här talas neml. om en "gäfwa," som är beredd och erbjuden åt alla människor; då måste "håi lambanentes" beteckna: de som emottaga gäfwan. Man kunde också annars undra hvad det skulle betyda om här sadet: "de som få gäfwan," då Herren ropar: "Den der vill, han tage lifsens watten för frut."

Skola verkligen åtnjuta den stora gåfwan? Frågar någon själunda, så svarar Apostelen här: de som emottaga gåfwan. Ordet på "emottaga" är här detsamma, som i Joh. 1: 12, der det heter: "Alla dem som Honom anammade, gaf Han makt att blifwa Guds barn" etc. Vi hafwa här åter samma orubbliga förklaring, som genomgår hela den hel. Skrift, neml. att "allting är redo," att det endast återstår, att wi komma och emottaga salighetens gåfwa. För alla de bud och heliga pligter, Skriften lärar, fäster den dock saligheten endast wid ett: emottagandet af nådens och rättfärdighetens gåfwa. Med många werlande uttryck, är det dock alltid en och samma sak, Skriften förhåller oss. En heter det "tro," "tro på Christum," än "komma till Honom," än "hungra och törsta" efter Honom, än "äta och dricka," än "två fina kläder i Lammets blod," än åter, såsom här, "emottaga," "anamma." Så talar Skriften. Det är öfvermåttan viktigt att väl fästa detta i hjertat. Vi fästa oss eljest wid många ting i Christendomen, hvilka dock icke äro för lif och salighet afgörande. Skriften innehåller många lärdomar, bud och förmaningar; andlige män uppstå, som prisa och upphöja än den ena, än den andra heliga öfningen eller egenskapen — och allt detta är i sin mån viktigt och angeläget, allt är det heligt och godt, allt bör det prisas och öfwas; men sjelfwa saligheten och barnskapet hos Gud, — den stora saken är dock i Skriften fästad endast wid ett: att emottaga gåfwan, nådens och rättfärdighetens gåfwa i Christo. "Den Sonen hafwer, Han hafwer lifwet; den som icke hafwer Sonen, han hafwer icke lifwet; ty lifwet är uti Guds Son."

Nu om och detta är klart och afgjort, så kan en upprigtig själ dock ännu fråga: Kan jag icke öfwen bedraga mig på sjelfwa min tro eller mitt emottagande af gåfwan? Säg mig hwad det är, att emottaga nådens och rättfärdighetens gåfwa. Öfwen i denna vigtiga fråga bör intet annat än Guds ord leda oss. Man kan fara wilse både åt högra och wänstra sidan. Många mena, att de emottaga Christum blott derföre, att de hylla Hans lära och heliga efterdöme, öfwa sig i gudaktighet och goda gerningar efter Christi ord. Andre åter, som förtrwisla på alla sina gerningar och hungrende eller troende hafwa endast i Christi lydnad allt sitt hopp, beswäras dock beständigt af owisshet om huruvida de verkligen anamma Honom. Det är då öfvermåttan viktigt, att klart och tydligt se hwad Skriften sjelf menar med ordet "emottaga" salighetens gåfwa. We den som häruti tager misst! Men will jag weta Andens egen mening i Skriften, då måste jag wist med allwar rädas för min egen ande, mitt falska hjerta och tjusarens makt, och endast söka förstå sanningen, öfwen om den skulle störta hela min förra religions-byggnad.

Hwad det är att emottaga gåfwan, det se wi dels af sjelfwa orden derom, dels af historien, som beskriwer för oss de människor, hvilka Christus sjelf gaf det vittnesbördet, att de trodde

och woro Guds rätta barn. För att nu fästa oss endast wid ordet "emottaga," "anamma," låtom oss betrakta Joh. 1: 12, 13, der Evangelisten sjelf förklarar det rätta anammandets art och verkningar. Först säger han (v. 11) om Herren Kristus: "Han kom till sitt eget, och Hans egne anammade honom icke." Hvad detta innebär, att de icke anammade honom, visar den evangeliska historien öfverallt, neml. huru alla obotsfärdiga Judar föraktade Jesus och ledde såsom hela werlden ännu lefwer, antingen försänkta i ett jordiskt sinne, i synd och såfänglighet, eller i en inbillad egen rättfärdighet, då de öfwade sin religion på bestämda tider i templet, eller med allmosors gifwande, med fastor och böner, men med all sin tro och religion förblefwo oförändrade, opånnyttfödde (Joh. 3: 1—4). Detta war nu den stora hopen. Men då säger Evangelisten om några andra: "Men alla dem, som honom anammade, gaf han makt att blifwa Guds barn, dem som tro på Hans namn." Detta war nu ett helt annat folk. Dessa, som anammade honom, woro de, som med alla religions-öfningar och med alla lagens gerningar aldrig funno frid för sina oroliga samweten, utan alltid ännu, fördömde och betungade, sökte och wäntade efter Israels tröst. Då desse sijn höra den glada tidningen om Guds nåd genom Christum, och Anden upplyste dem derom, att Jesus war Kristus, drogos de så mäktigt till honom, att de icke kunde finna ro, förrän de funnit honom, de fölle ned för honom, bekände sina synder och sökte nåd; och desse blefwo nu, märk, för hela sitt lif fästade wid honom, de blefwo Hans lärjungar och efterföljare, så äfswilade från den öfriga stora hopen i sinne och wäsende, att de derför kallades "parti," "de Nazareners parti" (Apostl. G. 24: 5, 14; Cap. 28: 22), ty de blefwo genom tron på Christum så förwandlade, blefwo "nya kreatur" (2 Cor. 5: 17), hwilka sedan allmät helgades och uppoffrades för himmelen. Derför säger Johannes icke blott: "de som honom anammade," och "de som tro på Hans namn," utan tillägger äfwen: "Hwilkas icke af blod, icke heller af lidtslig wilja, icke heller af någon mans wilja, utan af Gud födde äro." Märk! Detta war det afgörande tecknet på det rätta anammandet, neml. att de blefwo "af Gud födde," blefwo "nya kreatur," som för hela sitt lif woro fästade wid Jesus. Detta innebär icke, att de woro selfria, fullkomliga i Christi efterföljelse; nej, de samme, hwilka Jesus sjelf erkände för Guds rätta barn och kallade sina "bröder," de woro ännu fulla med brister i alla stycken, i förstånd, i tro, i waksamhet, ödmjukt, styrka — uti allt se wi brister i deras historia, så att Jesus full oupphörligen straffa och rätta sina lärjungar då de än woro sömnaktige, än twiflade om hwem som war störst ibland dem o. s. w., men det war ett, som alltid utmärkte dem, neml. att de så hängde wid honom, att de dels läto straffa och rätta sig och hade Hans ord till sitt rättesnöre, sin lefnads-lag, fastän de icke alltid lyddes uti dess fullgörande, dels och icke kunde lemna

Honom eller tåga om Honom, huru underligt Han ock förde dem, utan förblefwo ändå alltid Hans folk. Äfwen då det war mycket illa med dem, då de af satan woro sållade såsom hwete, då deras trostillsförsigt war rubbad, deras mod och styrka nedslagne, deras förstånd förbrösladt, så hade de ändå ett, som förträdde det andliga lifwet, neml. att deras Jesus war föremålet för deras saknad, sorg och längtan; på Honom tänkte de, om Honom talade de; då Han war borta, då hade de sorg (och werlden glädje), men då Han war återfunnen, fröjdades de. Sådant utmärker sjelfwa hjertat i en Christen, hwilket ofta i Skriften betecknas med orden "hungra och törsta," "begära Honom," "fråga efter Honom."

Häraf kan du likasom med ägonen se hwad det war, att de Honom anammade *) — och du ser då Skriftens egen förklaring af ordet "undfå," emottaga den saliggörande gåfwan. Gör nu endast en uppriktig tillämpning på dig sjelf. Tillhör du den hopen, om hwilken Johannes sade: "Hans egne anammade Honom icke," så wet du redan din dom i Ordet. Ja, äfwen om du tillhör den lilla hopen af dem, som äfwa religion på ett allwarligare sätt än werlden, så att du nu har en helt annan och sårre upplysning, håller allt Guds ord sannt och heligt och vill äfwen bewisa din tro med dina gerningar, du flyr synden och wämlägger dig om gudaktighet; så är du dock till din ewiga ofärd bebragen, om du blott derjemte har den egenskapen, att din religion, din gudaktighet tillfredsställer dig, så att du icke har någon sådan nöd för dina synder, att du behöfwer ligga wid Jesu fötter om försoning, och det fortsarande, äfwen för de dagliga brister, hungrande efter nåd och rättfärdighetens gåfwa. Här behöfwas icke många ord; domen är fälld: den som icke "nuår sinna kläder i Sammets blod," den som icke finnes i "bröllopskläder," om han ock är kommen till bröllopet ("himmelriket på jorden) skall dock fastas i det yttersta mörkret. — Men å andra sidan är ock det lika wist, att om du ock har många och bekymrande brister att kämpa med, men blott har den egenskapen, att du icke kan umbära Trälsaren och syndernas förlåtelse, så har du alla stunder en hög, en ewig nåd, om ock förböld och ofännu-bar. Ja, äfwen om du wissa tider känner dig så dödd och liflös, som de sotswande Pärjungarne, att du försträcket och wet icke annat, än att du ej det minsta bryr dig om Trälsaren, men dock har ett sådant sinne, att du sjelf dömer dig derför och blifwer dock aldrig så sannt och saligt tillfredsställd, som när något Evangelium om Christus får rum i ditt hjerta, så att du åter kan tro dig ega Guds wänskap: sådant bewisar så ofwifligt andens anammande af nådens gåfwa (och således ett sannt nådastånd), att om ock andra tecken tyckas dig än så bekymrande, och du icke begriper huru det allt hänger tillsammans, detta dock är

*) Hwarom dock mera i utlägg. af Cap. 3: 22.

det vissta, att, huru du än eljest må vara att straffa eller prisa, du åtminstone är under nåden och blifwer salig (1 Cor. 3: 11—15). Ty här skole wi märka, att om oss trons hand, hwarmed gåfwan emottages, är mycket swag och i följd deraf alla nådens krafter äro swaga (hvilket allt är beklagligt och börr blifwa bättre), så är dock själfwa gåfwan, "nåden och rättfärdighetens gåfwa," alltid lika stor, och ensam mäktig att frälsa själen till ewinnerligt lif. Derom talar nu det som återstår i texten, och först orden om själfwa gåfwan, neml. dessa:

Nådens och gåfwans fullhet till rättfärdighet. Ut i texten heter det egentligen icke "fullhet," utan öfwerfullhet, öfwerflöd, *) och alla dessa ord tillsammans lyda der ordagrann sålunda: nådens och rättfärdighetens gåfwas öfwerflöd, och beteckna således: den öfwerflödande nåden och gåfwan af rättfärdighet. Detta äfviar, såsom redan under v. 15 är sagdt, att den gåfwa wi hafwa genom Kristus icke blott är så stor, att den motjwarar förlusten genom Adam, utan att den också är vida större. Detta är ganska lätt att fatta och medgifwa, men wi börr också betänka hwad här af följer och se till om wi verkligen tro det. Då börr wi betänka, att förderfvet af Adam består icke blott uti det stora allmänna syndaeländet i werlden, hwilken ligger helt fangen under syndens herrskande makt; utan det visar sig också i allt det syndaelände, hwarmed de trogne hafwa att kämpa, all denna brist i förstånd, i tro, i kärlek, i lydnad, i trohet och i helig kraft. Att wi nu hafwa genom Kristus en ännu större nåd och rättfärdighet, än förderfvet af Adam, betyder således, att äfwen all denna brist och ströplighet, hwar under wi sucka och kämpa, skall icke fördöma oss; utan den skall hållna nådens och rättfärdighetens öfwerflöd skall göra, såsom Apostelen här säger, att wi, som emottage gåfwan, dock skola vara wäldige i lifwet, skola med alla dessa ännu widlådande synder och qwarleswor af Adam icke förgås, utan få ewinnerligt lif. Ty låtom oss något närmare betänka hwad orden innebära.

Nådens öfwerflöd, eller den öfwerflödande nåden — de orden kunna wi wäl icke i tiden rätt fatta, eller förklara hur mycket som deri ligger. Men så mycket wete wi, att Gud i sin stora barmhertighet har gifwit oss uti Kristus en så rik och mäktig hjälp, att den skall vara tillräcklig att frälsa i alla möjliga omständigheter, neml. dem, som anamma nåden, — ja, i wär allraswåraste nöd och wanmakt under synder och alla Adams arfwets qwarleswor — och icke blott att frälsa oss, utan också, såsom wi förut betraktat, försätta oss i allrahögsta ära och salighet.

*) Perisseia (såsom perissevo, v. 15) betecknar icke att ett mått är jemnt upp fullt, utan att det är så rikligen påfylldt, att det också rinner öfwer, således: öfwerflöd.

Men Apostelen nämner särskildt öfverflödet af rättfärdighetens gåfwa. Detta finno wi bestå deruti, att wi genom Kristus hafwa en rättfärdighet, som icke blott fyller måttet af lagens fördringar, eller är lika stor som Adams före fallet, utan att den också är oändligt mycket större, emedan den är sjelfwa "Guds rättfärdighet," såsom wi förut under v. 15 betraktade. Äf en sådan öfverflödande rättfärdighet följer wieserligen allraförst, att wi genom densamma åtnjuta en mycket högre Guds kärlek och wänskap, än någon skapad warelses rättfärdighet kunde medföra, i det Gud nu älskar dem, som ega Hans Söns rättfärdighet, icke blott såsom rena, syndfria människor, utan såsom Han älskar sin ende käre Son. Kristus sjelf säger: "Jag i dem, och du i mig, att de skola wara fullkomne uti ett, och att werlden skall förstå — att du älskade dem, såsom du mig älskade." — Men genom den öfverflödande rättfärdigheten hafwe wi icke blott en öfvermåttan hög Guds wänskap, utan också en mycket waraktigare, än genom den högsta rättfärdighet af en skapad warelse. Om wi också wore i oss sjelfwa så rene och fullkomliga som Adam och Eva före fallet, men wårt nådastånd berodde af denna vår egen fullkomlighet, så kunde wi dock, såsom dessa, genom en enda synd komma under wreden; men nu hafwa wi en rättfärdighet, som är alltför hög, för att det ringaste skadas eller minskas genom våra brister, — Christi egen rättfärdighet, en "ewig rättfärdighet," hvilken derjemte är oss gifwen just för våra synder, att dessa icke skulle fördöma oss. Och tänk, när rättfärdighetens gåfwa i Christo är så öfverflödande, att den frälsar de grusligaste syndare, så snart de anamma henne, och att hon gör sådana äfwen till föremål för Guds högsta nåd, gör det blodröda nödwitt, det som war under wreden älskadt, det fördömda saligt; så måste wieserligen följa, att den också skall allt framgent flydda oss för wreden, ja, såsom Luther säger, att alla våra ännu widstående synder och uselheter äro emot denna vår rättfärdighet endast såsom gnistor emot wida hafwet. — Sådant låter också Apostelen förstå, då han nu säger om dem som emottaga nåden och rättfärdighetens gåfwa, icke blott att de skola erhålla lifwet, åtnjuta lifwet, utan säger att de skola regera i lifwet.

Bara wäldige i lifwet. Gr.-textens ord på "wara wäldig" betyder egentl. regera, såsom konung regera. Så står der också egentl. "i lif," icke "i lifwet," såsom ett bestämt. Hvad kan detta betyda: "regera i lif?" Utan twiswel menas då allt hwad lif må heta, och afses då härmed hela den herrliga frukten af Christi werk för oss. Såsom af Adam kom död i alla dess bemärkelser; så skola de, som äro i Christo, hafwa lif i alla dess bemärkelser: redan här ett Gudomligt lif i själen, genom återföreningen med Gud, sitt ursprung, och sist en odödlig kropp och en ewig salighet i himmelen, der de i högsta mening skola "regera i lif," "regera med Kristus" (Apph. 22: 5; 2 Tim. 2:

12; Rom. 8: 17; 1 Cor. 6: 2). Men allt detta förenar sig i en enda punkt, den, på hvilken all salighet beror, neml. att de skola hafwa en ewig nåd och icke mer för sina synder komma under wreden, och detta endast genom att blifwa i Christo och i Hans rättfärdighet. Detta är hushoudningen af uttrycket "regera i lif," hvilken mening bäst öfwerensstämmar med det hela i denna text. Den som har en ewig nåd och wänslap hos Gud, den har allt hwad lif och salighet kan nämnas. Och allt detta, säger Apostelen, skall bero af det enda, att en människa emottager nådens och rättfärdighetens gåfwa. Hwad annat som kan hända en sådan människa, men hon kan blott icke warda fördömd, ty hon har Christum och med endast Honom det ewiga lifwet. Galla kan hon, af dchwilken sällas och ömkeligen wanställas, så att all hennes Christendom synes wara förstörd och förlorad, men för alltid bortkastas, det kan hon icke, så länge hon ännu ligger wid nådastolen, att så nådens och rättfärdighetens gåfwa; hon har då ännu alltid det ewiga lifwet. Och hemligheten af detta förhållande ligger uttryckt i de korta ord, som nu följa:

Genom en, Jesum Christum. Att de troende skola såsom konungar regera i lifwet, det hafwa de endast genom Christum; ty såsom de woro ett med Adam i hans fall, så äro de ett med Christum i Hans seger och triumf. Emedan Han är rättfärdig, äro ock de rättfärdige; emedan Han är konung, äro ock de konungar (Uppb. 5: 10); emedan Han hafwer ett ewigt lif, hafwa ock de ett ewigt lif; ty de äro ett med Honom, såsom de woro ett med Adam. "Jag lefwer, I skolen ock lefwa," sade Herren. Och åter: "Jag är kommen, på det de skola hafwa lif och öfwer nog hafwa." Glöm aldrig, att wi hafwa allting endast genom en, Jesum Christum. Är du söfhwande, så behöfwer du icke detta; men är du waken, så att du känner synden, så skall det genast wara slut med din tröst och ditt regerande i lifwet, om du glömmar detta, "genom en," och börjar se på dig sjelf och hwad du hos dig finner och känner. Då finner du ingen rättfärdighet, utan endast synd; ingen Guds kärlek, utan endast rättwis wrede; intet lif, ingen kraft, utan endast död och wanmakt. Men kan du i tron säga så: Christum är rättfärdig, derföre är jag rättfärdig; Christum har Guds kärlek och wälbehag, derföre har ock jag Guds kärlek och wälbehag o. s. w., då kan du under all din egen största ströplighet ännu alltid regera i lifwet.

Men såsom förut det ordet "undfå," "emottaga" blef of mest tydlig genom historien, hvilken i lefhwande bilder ställde för våra ögon hwad ordet innebar; så skola wi ock på samma sätt lära hwad detta är: regera i lifwet genom en. Wi skola se det af lefhwande exempel i den hel. Skrift. Men då skola wi betrakta sådana exempel, der det sett mycket illa ut, der det varit en hård strid om sjelfwa lifwet; ty ordet "herrska," "wara wäldig," tyder på strid och kamp. Så sades ock om den saliga sta-

ran, som stod med segerpalmer i sina händer, — en af himmelens äldste sade: "dessse äro de, som komne äro utur stor bedröfwelse" (Uppb. 7:). Och hela vår segerkraft i striden beskrifwes så: "Segren, som öfvervinner werlden, är vår tro." Men tron har alltid att göra med ting, som icke synas, med sådana förhållanden, der det ser ut mörkt och oläskt det, som skall tros. Att "segra genom tron," att "herrska i lifwet genom en," detta är då något, som icke alla skola förstå eller behöfwa; neml., först, icke de somwande, hwilka ännu mena, att de hafwa sin väg och sin Christendom i sin egen makt; och för det andra, icke heller de nådabarn, hwilka ännu stå i den första glädjen och kärleken och äro lyckliga att hafwa Brudgummen nära. Här är derföre något för dessa hårdt pröfwade Christna, som icke annat se och känna, än att synden och djefwulen regera öfwer dem, då synden icke mera är blott ett ord, en tanke, utan en gruslig verklighet. Då en Christen icke blott får känna syndiga tankar, lustar och begärelser (hwilket redan är nog förskräckligt) utan hjerterats förderf äfwen bruter ut i syndiga ord och gerningar; ja, då en själ, som ingenting högre önskat och sökt, än att känna wara rätt helig i all sin umgängelse, undertiden blir så föllad af satan, att hon gör rätt swåra fall, af hwilka ömkeliga händelser wi se så många exempel i helgonens historia och i deras jämmer, klagan och bäsowan för Guds wrede: då en Christen erfår något sådant, då blir det honom alltför swårt att inse, huru han nu skall wara "wäldig i lifwet," skall blifwa frälsd och salig. Uti sådana nöd behöfwer jag se hwad Guds eget ord säger. Jag kan icke måga min själs salighet på någon menstlig tanke eller läro-mening; jag behöfwer Guds eget ord. Hwad säger nu Skriften om dylika swåra händelser? Med förbigående af sådana exempel, som oftare betraktas, såsom Job, David, Petrus, m. fl. hwilka efter grusliga frestelsestormar och swåra syndafall dock frälstes "genom en," genom den öfwerflödande nåden och rättfärdighetens gåfwa; wilje wi endast se huru vår Apostel sjelf dömdes i dylika händelser, hwaraf wi bäst skole förstå den djupa och rika meningen af hans ord. Uti hans förre Epistel till "Guds församling" i Corinth äro många upplysande ställen. Nedan i 3:dje Cap. läse wi ett besynnerligt vittnesbörd derom, att sjelfwa lifwet, frälsningen, beror endast af ett, af tron, huru illa det eljest kan se ut. Han säger först, v. 11,: Ty en annan grund kan ingen lägga, än den som lagd är, hwilken är Jesus Kristus. Sedan säger han, att man på denna enda rätta grund lifwål kan bygga mycket olika, både såsom lärare (hwilket här tyckes wara den egentliga meningen, jemf. v. 5—10) och sedan äfwen i sitt eget lefwärne — ja, så olika som af "guld, silfwer, ädla ämnen," eller af "trä, hö, strå." Då anmärker han: "War der någons werk blifwandes" (då det pröfwes i doms-elden, v. 13), "så får han lön; men war der någons werk förbrändt, så war der han straffad; men han sjelf war der salig, dock såsom genom